

ปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ.2010) สำนักกระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิสจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ ชัยนาท ระยอง ราชบุรี นครปฐม กรุงเทพมหานคร และ ลพบุรี รวม 11 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.017 ต่อประชากรแสนคน จำแนกเป็น เพศชาย 9 ราย เพศหญิง 2 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 9 : 2 จากรายงานพบว่า ผู้ป่วยมีอายุต่ำสุด 22 ปี และสูงสุด 73 ปี อาชีพเกษตรกร เลี้ยงสัตว์จำพวก แพะหรือโค ผู้ป่วยส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชุมชน และได้รับการชันสูตรโรคด้วยวิธีการเพาะเชื้อจากเลือด 9 ราย ตรวจทางภูมิคุ้มกันด้วยวิธี Rose Bengal 3 ราย พบผู้ป่วยอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ชัยนาท ระยอง ราชบุรี นครปฐม กรุงเทพมหานคร และ ลพบุรี และพบผู้ป่วยในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

จังหวัดเพชรบูรณ์ ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ พบผู้ป่วยจำนวน 1 ราย เพศชาย อายุ 70 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ อาชีพเลี้ยงแพะพันธุ์เนื้อ ผู้ป่วยเริ่มป่วยวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2553 โดยมีอาการไข้เรื้อรัง ปวดเมื่อยทั่วร่างกายโดยเฉพาะแขนและขาข้างซ้าย อ่อนเพลียมาก บางครั้งมีอาการมึนงง สับสน ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือดที่โรงพยาบาลเพชรบูรณ์และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบการติดเชื้อ *Brucella melitensis* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยสัมผัสแพะที่เลี้ยง ซึ่งส่วนใหญ่ตายจากการแท้งลูก การเฝ้าระวังเชิงรุก ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

จังหวัดชัยนาท ตำบลบ้านเขย็น อำเภอหันคา พบผู้ป่วย 1 ราย เพศชาย อายุ 46 ปี ไม่ทราบอาชีพ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2553 ด้วยการมีก้อนบริเวณทวารหนัก แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคริดสีดวงทวาร และส่งไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลชัยนาท ผู้ป่วยเริ่มมีไข้สูง อ่อนเพลียและรับประทานอาหารไม่ได้ ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อหาเชื้อ *Brucella melitensis* ด้วยวิธีการเพาะเชื้อจากเลือด จากโรงพยาบาลชัยนาทนเรนทร อำเภออินทร์บุรี และกรมวิทยาศาสตร์ การแพทย์ ตรวจทางภูมิคุ้มกันด้วยวิธี Rose Bengal ให้ผล บวก การเฝ้าระวังเชิงรุก ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

จังหวัดระยอง ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ พบผู้ป่วย 1 ราย เพศชาย อายุ 30 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ อาชีพทำสวนผลไม้และรับจ้างเลี้ยงแพะ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2553 ด้วยอาการมีไข้ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางภูมิคุ้มกันด้วยวิธี Rose Bengal ที่คณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ยืนยันผู้ป่วยติดเชื้อ *Brucella spp.* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยมีประวัติการสัมผัสโดยตรงทางผิวหนังกับสัตว์หลังเยื่อเมือก และเนื้อแพะเป็นประจำ เช่น

ช่วยทำคลอดแพะ ซึ่งผู้ป่วยไม่ได้ใส่ถุงมือ การเฝ้าระวังเชิงรุก ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

จังหวัดราชบุรี ตำบลหินกอง อำเภอเมือง พบผู้ป่วยจำนวน 1 ราย เพศชาย อายุ 62 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ อาชีพเลี้ยงแพะ และ วัว ขายเป็นผู้ป่วยเริ่มป่วยวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2553 โดยมีอาการไข้เป็นระยะๆ เป็นๆ หายๆ ปวดเมื่อยตามร่างกาย โดยเฉพาะบริเวณเอวด้านหลัง และมีอาการอ่อนเพลีย ต่อมาวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2553 ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในที่โรงพยาบาลราชบุรีด้วยอาการไข้ ท้องอืด จุกแน่นบริเวณลิ้นปี่ หายใจไม่สะดวก ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือด ที่โรงพยาบาลราชบุรี และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อ *Brucella melitensis* และปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี เก็บตัวอย่างเลือดจากสัตว์ส่งตรวจที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก พบเชื้อ *Brucella melitensis* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยเลี้ยงแพะ 13 ตัว วัว 37 ตัว มีประวัติสัมผัสกับแพะและวัว การเฝ้าระวังเชิงรุก ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

จังหวัดนครปฐม ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน พบผู้ป่วย 1 ราย เพศชาย อายุ 42 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ อาชีพเลี้ยงแพะ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2553 ด้วยอาการไข้สูง ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือดที่โรงพยาบาลวังจันทร์ และโรงพยาบาลเอกชน แห่งหนึ่ง พบเชื้อ *Brucella abortus* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยมีประวัติการสัมผัสโดยตรงทางผิวหนังกับสัตว์หลังเยื่อเมือก และเนื้อแพะเป็นประจำ เช่น ช่วยทำคลอดแพะ ซึ่งผู้ป่วยไม่ได้ใส่ถุงมือ และไม่สวมรองเท้าบูท การเฝ้าระวังเชิงรุก ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

กรุงเทพมหานคร แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ พบผู้ป่วย 1 ราย เพศชาย อายุ 63 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ อาชีพข้าราชการบำนาญ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งด้วยอาการไข้สูง หนาวสั่น ปวดเมื่อยตามตัว ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการโดยการเพาะเชื้อจากเลือดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และโรงพยาบาลศิริราช พบเชื้อ *Brucella spp.* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยมีประวัติการรับประทานเนื้อหมูและเนื้อวัว สุกๆ ดิบๆ เป็นประจำ 1 – 2 อาทิตย์ต่อ 1 ครั้ง อย่างต่อเนื่องมานาน การเฝ้าระวังเชิงรุก ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

จังหวัดลพบุรี พบผู้ป่วย 3 แห่ง แห่งแรก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอโคกสำโรง พบผู้ป่วย 2 ราย รายแรก เพศชาย อายุ 22 ปี ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือด ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อ *Brucella melitensis* และ

รายที่ 2 เพศชาย อายุ 30 ปี ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือด ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อ *Brucella melitensis*

แห่งที่ 2 ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมะนัง พบผู้ป่วย 1 ราย เพศหญิง อายุ 73 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2553 โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือด ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อ *Brucella melitensis*

แห่งที่ 3 ตำบลบัวชุม อำเภอชัยบาดาล พบผู้ป่วย 1 ราย เพศชาย อายุ 52 ปี เป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ อาชีพเกษตรกรทำไร่อ้อย ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2553 โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสระบุรี ด้วยอาการมีไข้ต่ำๆ ปวดหลัง ขาสองข้างอ่อนแรง จนย้ายมารักษาที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ผู้ป่วยได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีเพาะเชื้อจากเลือด ที่โรงพยาบาลศิริราช พบเชื้อ *Brucella spp.* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยมีประวัติการรับประทานเนื้อหมูป่า (ลาบ ก้อย) บ่อยครั้ง รับประทานเนื้อวัวดิบๆ สุกๆ ไม่เคยสัมผัสแพะหรือซากวัวที่แท้ง การเฝ้าระวังเชิงรุก พบผู้ป่วยเพิ่มเติม 1 ราย เพศหญิง อาชีพรับจ้างเลี้ยงแพะ ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาโรงพยาบาลชัยบาดาล ด้วยอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ผู้ป่วยได้รับการ

ตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธีทางภูมิคุ้มกันวิทยาจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อ *Brucella melitensis* จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยมีประวัติโรคประจำตัวเป็นเบาหวานมานาน 1 ปี

สรุป สถานการณ์โรค布鲁เซลโลซิสในปีที่พบผู้ป่วยที่เกิดจากการติดเชื้อ *Brucella melitensis* 7 ราย และเกิดจากการติดเชื้อ *Brucella abortus* 1 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีประวัติสัมผัสกับแพะ หรือ โค ส่วนจำนวนผู้ป่วยปีนี้ใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) ซึ่งพบที่จังหวัดเพชรบูรณ์ 4 ราย จันทบุรี 2 ราย และนครพนม 1 ราย โดยเป็นผู้ป่วยจากการเฝ้าระวังเชิงรับ 7 ราย ผู้ป่วยเฝ้าระวังเชิงรุก 1 ราย

เอกสารอ้างอิง

1. จรุงศักดิ์ ธรรมกร่าง,ดร.ณิ โพธิ์ศรี. การสอบสวนโรค布鲁เซลโลซิส ณ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.] : [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].
2. บุญเชิด ชิตนาค,ดร.จักรพงษ์ ศรีพุทธ, เกียรติศักดิ์ นาราคี, เกษญา เขียวอุส่าห์. การสอบสวนผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิส Brucellosis อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.] : [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].
3. พิชรี รอดสวัสดิ์. การสอบสวนเบื้องต้นผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิส. [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.] : [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].

ผู้เรียบเรียง

ปณิดา คุ่มผล และธีรศักดิ์ ชักนำ